

UVOD

Kršćanstvo je religija kristjanov, ki verujejo v nauke človeka z imenom Jezus. Njegovi privrženci so ga poimenovali Kristus. Kristus je grška beseda za hebrejsko mesija, ki pomeni odrešenik. Za kristjane je Jezus Božji Sin, Bog v človeški podobi. Verujejo, da je prišel na zemljo, da bi odrešil ljudi od njihovih slabih del (v krščanstvu se imenujejo grehi). To je naredil s tem, da je trpel kot človek in žrtvoval svoje življenje. Krščanstvo je nastalo na ozemlju današnjega Izraela. Zdaj je razširjeno skoraj po vsem svetu, posebno v Evropi, Severni in Južni Ameriki, Avstraliji in Novi Zelandiji. Z več kot milijardo vernikov je največja svetovna religija.

Jezusovo rojstvo

Jezus se je rodil pred približno 2000 leti kot Jud v Palestini, ki so jo zasedli Rimljani. Zgodba o njem poudarja njegovo skromno poreklo na tem svetu. Krščanske svete knjige učijo, da je angel Gabrijel oznanil mladi ženi Mariji, da bo postala Jezusova mati. Mnogo kristjanov verjame, da je bila Marija kljub materinstvu devica. Jezus se je rodil v Betlehemu, kamor sta šla Marija in njen zaročenec Jožef zaradi popisa prebivalstva. Mesto je bilo preveč polno in nastaniti sta se morala v hlevu. Tukaj je bilo rojeno dete. Prvi so obiskali novorojenega Jezusa pastirji. Po drugi različici zgodbe pa so trije modreci sledili zvezdi repatici, ki jih je pripeljala do hleva. Prinesli so troje daril: zlato za kralja, izbrano kadilo Za Svetnika in miro (grenko kadilo) za tistega, ki bo trpel in umrl.

Jezusov krst

Jezus je odraščal v Nazaretu in je verjetno postal tesar. Ko je bil star 30 let, je prosil bratranca Janeza, da ga krsti v reki Jordan. Pri krstu so krščenca potopili v vodo, kar je pomenilo očiščenje grehov in začetek novega življenja. Janez je Jezusa spoznal za Odrešenika, ki so ga pričakovali ljudje.

Jezusovo delo in nauk

Jezus je izbral 12 učencev (apostolov) in jih začel učiti. Pridobil si je sloves, ker je zdravil bolnike in delal čudeže; npr. s samo petimi hlebi kruha in dvema ribama je nahranil petisočglavo množico. Judovski verski veljaki so se začutili ogrožene zaradi Jezusove priljubljenosti in nekaterih njegovih dejanj ter dejanj njegovih učencev, npr. pomagali so izobčencem, nejudom (poganom) in ženskam. Jezus je tudi odpuščal grehe, kar bi po njihovem verovanju lahko napravil samo Bog. Jezus je učil, da se morajo ljudje skesati svojih grehov in začeti znova. To se mora zgoditi, da bo lahko nastopilo božje kraljestvo na zemlji. V božjem kraljestvu bosta vladala pravičnost in mir, ljudje bodo rešeni trpljenja. Jezus je učil, da sta ljubezen in pomoč bližnjemu bolj pomembni kot judovski zakoni, in o Bogu je govoril kot o svojem Očetu. Do takrat ni še nihče slišal, da bi se o Bogu govorilo tako po domače.

Prilike

Jezus je pogosto učil s pripovedovanjem prilik. To so poučne zgodbe, ki jih je treba razumeti v prenesenem pomenu. Prilika, imenovana Izgubljeni sin, prikazuje Boga kot ljubečega očeta, ki je pripravljen odpuščati grehe svojim otrokom. Zgodba se glasi takole. Oče je imel dva sina. Mlajši je zahteval svoj delež dediščine, zapustil je deželo in zapravil ves denar za veseljačenje. Ko je prišla v deželo lakota, se je moral preživljati z delom pri svinjah in jedel je njim namenjeno hrano. Ko je ugotovil, da imajo očetovi delavci več hrane, kot je lahko pojedjo, se je odločil, da se bo vrnil domov, priznal svoje napake in prosil, da bi postal eden izmed delavcev. Njegov oče je bil presrečen, da se je izgubljeni sin vrnil, in priredil mu je slavje. To je razjezilo ubogljivega starejšega brata. Oče je starejšemu sinu razložil, da je vse svoje premoženje vedno delil z njim, toda mlajši sin, ki je bil tako dolgo izgubljen, je zdaj najden in zato se je treba veseliti.

Zadnja večerja

Med zadnjo večerjo je Jezus skušal svoje učence posvariti pred tem kar se bo kmalu zgodilo. Prosil jih je, naj ohranjajo spomin nanj tako, da tudi po njegovi smrti uživajo kruh in vino. Kruh simbolizira njegovo telo in vino njegovo kri, ki bosta žrtvovana za njihovo odrešenje

V Jeruzalemu

Ko je Jezus učil že tri leta, je peljal učence v Jeruzalem, da bi praznovali pasho, čeprav je vedel, da ga bo naraščajoča sovražnost judovskih voditeljev, pripeljala v smrt. V Jeruzalemu so ga mnogi pozdravljali kot kralja; upali so, da bo pregnal Rimljane in obnovil judovsko kraljestvo. Ko so ugotovili, da se to ne bo zgodilo, so se odvrnili od njega.

Križanje

Juda, eden Jezusovih učencev, je izdal Jezusa judovskim verskim voditeljem. Obtožili so ga bogokletstva, kar pomeni nespoštljivo uporabo božjega imena. Rimski upravitelj Poncij Pilat, ki je edini smel izreči smrtno sodbo, se je zbal upora Judov in je popustil njihovemu pritisku. Ukazal je, naj Jezusa križajo; pribit naj bo na križu, dokler ne umre. Hkrati z njim sta bila križana tudi dva razbojnika.

Vstajenje

Jezusa so položili v grob, toda tretji dan po križanju so našli grob prazen. Neki verniki so povedali, da so Jezusa videli živega, in razširila se je novica, da je vstal od mrtvih.

Vnebohod

Preden je Jezus odšel v nebo, da bi se združil z Bogom, svojim očetom naj bi se večkrat prikaz svojim učencem. Njegov odhod v nebo se imenuje vnebohod. Mnogo kristjanov veruje, da bodo po smrti zveličani in da bo njihova duša odšla v nebesa k Bogu in Jezusu. Nebesa ali raj veljajo za stanje blaženosti.

Sveto pismo

Krščanski nauk je zapisan v Svetem pismu (Bibliji), ki sestoji iz dveh delov: Stare in Nove zaveze. Druga beseda za zavezo je obljuba. Stara zaveza je skoraj taka kot judovski Tenak in govori o zavezi, ki jo je po verovanju Judov Bog sklenil z njimi po Abrahamu in pozneje po Mojzesu. Novi zaveza je bila napisana v grščini in pripoveduje o zavezi, ki jo je po verovanju

kristjanov Bog sklenil z vsemi ljudmi po svojem Sinu Jezusu Kristusu. Nova zaveza obsega štiri evangelije (kar pomeni veselo novico), številna pisma in dve drugi knjigi.

Nova zaveza

Stara zaveza uči, da se doseže zveličanje z izpolnjevanjem božjih postav. Nova zaveza uči, da bo zveličan, kdor veruje v smrt in vstajenje Jezusa Kristusa. Glavno oznanilo Nove zaveze je, da je Jezus, čeprav sam brez greha, ceno za človekove grehe plačal s svojim življenjem in smrtjo. Njegovo vstajenje je znamenje božjega odpuščanja in zveličanja za vse človeštvo.

Pisma

To so najstarejši krščanski dokumenti, napisani približno 30 let po Jezusovi smrti. Večino je napisal prvotno zelo pravoveren Jud z imenom Savel. Svoje ime je spremenil v Pavel po pretresljivi spreobrnitvi, ko je začasno oslepel, ker je imel videnje vstalega Kristusa. Pavel je potoval po vsem Rimskem cesarstvu, pripovedoval nejudom o Jezusu in ustanavljal krščanske skupnosti, ki so se imenovalle Cerkve. V svojih pismih daje nasvete prvim kristjanom in jih spodbuja.

Evangeliji

Evangelije so napisali 70 do 150 let po Jezusovi smrti štirje evangelisti: Matej, Marko, Luka in Janez. Evangelist pomeni glasnika vesele novice. V vsakem evangeliju so opisani Jezusovo življenje, njegov nauk, smrt in vstajenje s " stališča pisca. Napisani so z namenom, da bi spreobračali v krščansko vero.

Preganjanje

Rimski oblastniki so preganjali kristjane in jude ter jih obtoževali za svoje lastne politične neuspehe. Rimski cesar Neron je leta 70 ukazal porušiti Jeruzalem, da bi se cesarstvo znebilo kristjanov in judov.

Konstantin

Rimski cesar Konstantin se je leta 313 spreobrnil v krščansko vero. Na kraju starega grškega mesta Bizanc je ustanovil mesto Konstantinopol in uzakonil krščanstvo. Leta 325 je sklical koncil v Nikeji, kjer so sestavili dokončno utemeljitev krščanske vere. Od takrat je bila to priznana pravoverna oblika krščanstva. To je bila nikejska veroizpoved in je vsebovala nauk o Sv. Trojici, kar pomeni troedinost Boga: Bog Oče (stvarnik sveta), Bog Sin (Jezus) in Sveti Duh (stalna božja navzočnost v svetu). To je še vedno osrednji krščanski nauk.

Razkol med Vzhodom in Zahodom

V 5. in 6. st. se je Rimsko cesarstvo razdelilo na dva dela. Konstantinopol je postal središče vzhodnega ali bizantinskega cesarstva, Rim pa zahodnega cesarstva. Leta 1054 je prišlo do spora med poglavarjem Cerkve v Konstantinoplu (patriarhom) in poglavarjem Cerkve v Rimu (papežem). To je pripeljalo med obema Cerkvama do razkola, imenovanega shizma. Zahodna Cerkev je pozneje postala znana kot rimskokatoliška (katoliška pomeni vesoljna). Vzhodna Cerkev je postala znana kot ortodoksna (pravoslavna). Pozneje se je razvilo nekaj manjših razlik v verovanju in obredih obeh Cerkev in te obstajajo še danes.

Reformacija

Naslednja velika delitev krščanstva je bila v 16. st. Nova reformirana Cerkev, znana kot protestantska, je nastala iz ugovorov ljudi, kot sta bila Martin Luter in Jean Kalvin. Obsojala sta nekatere dejavnosti katoliške Cerkve, ki je po njunem mnenju postala preveč razsipna, vplivna in podkupljiva.

Martin Luter

Leta 1517 je Nемеc Martin Luter napadel avtoriteto papeža in cerkvenih veljakov. Še posebej je obsojal prodajanje odpustkov. Cerkev je namreč pobirala denar od ljudi in jim v nadomestilo obljubljala, da ne bodo po smrti kaznovani za svoje grehe. Luter je Biblijo prevedel v nemščino. Do tedaj so jo brali v latinščini, ki je preprosti ljudje niso razumeli. Kmalu so jo prevedli tudi v druge jezike. Luter je menil, da sta nauk Biblije in posameznikova osebna vera v Kristusa bolj pomembna kot cerkveni obredi.

Jean Kalvin

Francoz Jean Kalvin je s svojo organizacijo Cerkve dokončno oblikoval protestantizem. Kalvin se je strinjal z Lutrovimi nauki, vendar je verjel v predestinacijo. (vnaprejšnja usoda), t.j. nazor, da ima Bog pripravljen načrt za vsakogar, ki vključuje zveličanje ali pogubljenje.

Protireformacija

Protireformacija se imenuje gibanje za prenavo katoliške Cerkve. Nastala je kot odgovor na protestantsko reformacijo. Mnogo Evropejcev se je vrnilo v katoliško vero, vendar je na splošno Evropa ostala razdeljena na protestantski sever in katoliški jug. Med katoličani in protestanti je vladalo sovraštvo; protestante so preganjali v katoliških deželah, katoličani pa so doživljali enako usodo v protestantskih.

Anglikanska cerkev

Leta 1529 se je angleški kralj Henrik VIII. uprl najvišji avtoriteti papeža in se oklical za vrhovnega poglavarja Cerkve v Angliji. Pod vladavo Henrikovega sina Edvarda VI. je Anglija postala protestantska dežela in mnogo katoličanov je bilo ubitih. Henrikova hči Marija I. je v deželi ponovno vzpostavila katolicizem, med njeno vladavino pa je bilo ubitih veliko protestantov. Kraljica Elizabeta I., ki je vladala od 1558 do 1603, je ustanovila anglikansko Cerkev, ki je bila srednja pot med katoliško in protestantsko. Danes najdemo v mnogih deželah sveta dve veji anglikanske Cerkve t.j. anglikansko in episkopalno. Pripadniki, ki se ravnaajo bolj po katoliškem izročilu, so znani kot "visoka Cerkev", tisti, ki se ravnaajo po protestantskem, so znani kot "nizka Cerkev".

Nekonformizem

Nekateri protestanti so zavračali uveljavljeno Cerkev v severni Evropi in so v 17. st. začeli ustanavljati nekonformistične Cerkve. Menili so, da je treba pretrgati vse stike s katolicizmom, da mora biti bogoslužje preprosto, cerkve pa neokrašene, npr. brez kipov. Prvi nekonformisti so se v Angliji imenovali puritanci. Ena od glavnih puritanskih ločin so bili kvekerji.

Romarski očetje

Mnogo nekonformistov je v strahu pred preganjanjem zbežalo iz Evrope. Najbolj znana skupina so bili romarski očetje. Bili so prav med prvimi naseljenci v Ameriki. Leta 1620 so odpluli na ladji Mayflower iz Plymoutha v Angliji. Med prvo zimo, ki so jo preživeli v Ameriki, je zaradi lakote pomrla polovica priseljencev, preostali so preživeli ob pomoči domačinov. Prvo žetev so proslavili s praznovanjem v zahvalo Bogu. V Ameriki še vedno proslavljajo v novembru zahvalni dan.

Metodistična cerkev

Ena izmed najpomembnejših krščanskih ločin, ki je izšla iz prvotnega nekonformističnega gibanja, so metodisti, danes razširjeni po vsem svetu. Ustanovitelja metodistične Cerkve sta bila dva Angleža, brata John in Charles Wesley. V 18. st. sta na množičnih shodih na prostem oznanjala Sveto pismo in si pridobila mnogo privrženecv med tovarniškimi in poljskimi delavci. Metodisti so dobili svoje ime zaradi metodičnih navad svojih privrženecv, katerih cilj je bil urejeno in ubogljivo življenje. Zavzemali so se za socialne reforme.

Cerkve

Od kristjanov se pričakuje, da hodijo v cerkev, čeprav lahko obred poteka tudi kjerkoli drugje. Obred obsega čaščenje Boga in prošnje za božjo pomoč v obliki molitev, himničnega in monotonega petja. Berejo iz Svetega pisma in poslušajo pridigo (govor o krščanstvu). Glavno bogoslužje je v nedeljo. Mnoge katoliške, anglikanske in pravoslavne cerkve so zelo lepo okrašene, medtem ko so protestantske preprostejše. Stolnica je glavna cerkev škofije.

Duhovniki in škofje

V katoliških, anglikanskih in pravoslavnihih cerkvah bogoslužje običajno opravljajo duhovniki. Dolga nagubana duhovniška oblačila so prevzeli po oblačilih iz časov Rimskega cesarstva, ki je bilo zibelka krščanstva. Trd bel ovratnik je mogoče posnemanje ovratnic, ki so jih nosili sužnji, in naj bi pomenil, da je duhovnik božji služabnik. Najvišji dostojanstvenik stolnice in škofije je škof, ki nosi pastirsko palico, podobno palici pastirjev. Spominjala naj bi ga na njegovo dolžnost, t.j. skrb za njegove ovce, t.j. vernike v škofiji. Škofovsko pokrivalo se imenuje mitra.

Evharistija

Evharistija, kar pomeni zahvalno darovanje, je glavni del službe božje. Je podoživljanje zadnje večerje, ko verniki zaužijejo hostijo ali majhen košček kruha in srknejo kapljo vina. Pri različnih krščanskih veroizpovedih ima ta obred nekoliko različen pomen, zato ga obhajajo vsak na svoj način. Tudi poimenovanje ni enotno. Pri katoličanih se imenuje maša, sveto občestvo pri anglikancih in pravoslavcih božja služba (liturgija). Protestanti ga pogosto imenujejo lomljenje kruha ali Gospodova večerja.

Krst

Ljudje so sprejeti v krščansko vero z zakramentom, ki se imenuje krst. Pri nekaterih krščanskih veroizpovedih vlijejo krščencu pri krstu le malo vode na čelo in ga ne potopijo popolnoma v vodo. Pri nekaterih krstijo odrasle vernike, pri večini pa dojenčke. Otrokovi starši in botri, ki so jih izbrali starši, se obvežejo, da bodo otroka vzgojili v kristjana. Pri tem obredu dobi otrok ime, ki je njegovo krstno ime.

Marija, Jezusova mati

Vsi kristjani častijo Marijo, ki jo je izbral Bog za Jezusovo mater. Toda katoliški in pravoslavni kristjani ji pripisujejo še poseben pomen. Verujejo, da bo Marija zanje posredovala pri Jezusu, če bodo molili k njej. To pomeni, da bo njihova priprošnjica pri Jezusu.

Potrditev (birma)

Z birmo postane posameznik polnovreden član svoje verske skupnosti. Nase prevzame obljube, ki so bile v njegovem imenu izrečene pri krstu; škof položi roke na glavo birmanca in s tem , "potrdi", pomoč Svetega Duha pri izpolnjevanju krščanskih dolžnosti v življenju. Starost za birmanje ni natančno določena.

Prazniki

Božič, radostno slavljenje Kristusovega rojstva, se v zahodnem svetu praznuje 25. decembra, čeprav datum Kristusovega rojstva ni znan. Datum je izbral cesar Konstantin, da se je ujema z rimljanskim praznovanjem sonca. Mnogo ljudi meni, da je to primerno, saj Jezusa včasih imenujejo Luč sveta. Pravoslavna Cerkev praznuje božič 7. januarja, ker uporablja drugačen verski koledar. Pri božični maši se bere zgodba o Jezusovem rojstvu in pojejo božične pesmi. Ob tem času se postavljajo jaslice. Navada pošiljanja voščilnic in okraševanja božičnega drevesca izvira iz 19. st. in ima le malo skupnega s krščanstvom. Velika noč, ki je marca ali aprila ter oznanjuje Jezusovo smrt in vstajenje je najpomembnejši krščanski praznik. Dan Jezusove smrti se imenuje veliki petek, ker kristjani verujejo, da je Jezus, ko je sprejel križanje, naredil največje dejanje božje naklonjenosti do človeštva. Verujejo, da je naslednjo nedeljo vstal od mrtvih.

Za veliko noč se opravlja posebno bogoslužje, v katoliških in pravoslavni deželah prirejajo procesije v tednu pred veliko nedeljo. Ta teden se imenuje veliki teden. Velika noč se pokriva s praznovanjem predkrščanskega praznovanja pomladi in v nekaterih jezikih kaže poimenovanje tega praznika na njegov izvor. Pirhi simbolizirajo novo življenje. Štiridesetdnevni post je čas pred veliko nočjo, ko se kristjani kesajo grehov. Nekdaj je bil to pravi post, zdaj se ljudje skušajo odpovedati cigaretam, alkoholu ali čokoladi. Post je v spomin na čas, ko je Jezus v molitvi in postu preživel 40 dni in noči v samoti. Dan, preden se začne post, je pustni torek, ponekod znan tudi kot dan palačink. S peko palačink so porabili hrano, preden so se začeli postiti. Na prvi dan posta, ki se imenuje pepelnična sredo, se nekateri kristjani posipajo po čelu s pepelom v znamenje kesanja za svoje grehe. Sedmo nedeljo po veliki noči so binškošči, ki so spomin na uradni začetek krščanstva. Zaznamujejo dan, ko naj bi Sveti Duh prišel na Jezusove učence v obliki viharja in ognja. Ta dogodek jim je utrdil samozavest, da so šli spreobračat ljudi v krščansko vero.

Godovi svetnikov

Svetniki so osebe, katerim sta katoliška in pravoslavna Cerkev priznala, da so živeli izredno sveto življenje. Mnoge svetnike slavijo na dan njihove smrti. V nekaterih deželah je dan imena svetnika, po katerem so dobili ime (god), prav tako pomemben kot rojstni dan, praznujejo ga z voščilnicami, darili in zabavami.

KAJ JE VERA

Kaj je pravzaprav vera in zakaj je del življenja toliko ljudi? V vsej zgodovini in po vsem svetu so ljudje verjeli, da obstaja nekaj več kot zgolj fizični svet, ki se zaznava s čutili. Celotako, kadar razmišljate ali čustvujete, uporabljate možgane, ki so del fizičnega sveta. Verni ljudje verjamejo, da obstaja nekaj posebnega, kar daje njihovem življenju vsebino in smisel. Verjamejo, da je to posebno prav tako resnično kot fizični svet; verniki so prepričani, da je to posebno celo bolj resnično kot fizični svet, zato ga včasih imenujejo končna ali popolna resničnost.

Duhovna razsežnost

Ta druga resničnost je duhovna, ne fizična. O njej je težko govoriti, ker je ni mogoče spoznati po običajni poti, kot npr. znanstvena dejstva. Verni ljudje pravijo, da idejo duha lahko občutijo, čeprav je ne morejo opisati. Duh je to, kar daje nečemu notranje bistvo in določen značaj. V starih časih so opisovali duha kot iskro ali dih, ki daje življenje. Vse, kar pomaga ljudem, da se približajo duhovnemu svetu, velja za posvečeno oziroma sveto in se obravnava z velikim spoštovanjem.

Poskus opredelitve

V nekaterih jezikih, npr. v indijskih, besede za religijo dolgo časa sploh niso poznali. Vera je bila tako povezana z življenjem, da posebna beseda zanjo ni bila potrebna. Tudi danes je za besedo religija težko najti opredelitev, ki bi bila splošno sprejemljiva. Kljub temu je nekaj pojmov, ki so skupni vsem veram.

Najvišja sila

Religija največkrat vključuje spoštovanje in čaščenje višje, nevidne sile, ki naj bi ustvarila svet in ga zdaj tudi nadzoruje. To višjo silo včasih imenujejo Absolutno. V nekaterih religijah je to neosebna sila, drugih bolj osebna, imenovana Bog, na katerega se ljudje obračajo po pomoč in vodstvo. Nekateri religije imajo več bogov. Večina religij uči, da najvišje sile ni mogoče opisati in je zato ne upodablajo. Judje niti ne izgovarjajo imena svojega Boga na glas, ker je tako svet; njegovo ime pišejo v skrajšani obliki (YHWH).

Duša

V mnogih religijah verujejo, da imajo ljudje in včasih tudi živali neke vrste notranjo iskro, ki je ločena od telesa in razuma ter se enači s prej opisanim duhom. Pogosto se imenuje duh ali duša. Ta velja za najpomembnejši del človekovega bitja, saj ga vodi k Absolutnemu, in je neumrljiva.

Pomembna vprašanja

Religije sprašujejo in skušajo odgovoriti na nekatera pomembna vprašanja: Zakaj je bil ustvarjen svet? Kako naj ljudje živijo? Zakaj je toliko trpljenja? Kaj je po smrti? Judje, kristjani in muslimani imajo podobno pripoved o stvarjenju: Bog je ustvaril svet in iz prsti naredil prvega moža Adama ter prvo ženo Evo. Adam in Eva sta živela v raju, toda Bog ju je izgnal na Zemljo in jima namenil težko življenje, ker nista bila poslušna in sta zaužila sad s prepovedanega

drevesa. Nobenega odgovora na pomembna vprašanja, ki jih postavljajo religije, ni mogoče dokazati in ga preizkusiti z razumom; kdor sprašuje, mora verjeti oziroma zaupati odgovoru. Slovenska beseda za religijo je vera.

Pravila za vedenje

Beseda religija izvira iz latinske religio in pomeni obveza ali dolžnost. Religije zahtevajo od svojih vernikov, da se ravnajo po določenih smernicah in pravilih. Mnogo vernikov verjame, da je postavil pravila vedenja Bog, zato jih je treba brezpogojno izpolnjevati. Drugi menijo, da je treba pravila prilagajati času in razmeram, v katerih živijo. Večina religij npr. uči, da je človekovo življenje sveto. Nekateri verski voditelji nasprotujejo uporabi kontracepcije za načrtovanje družine, mnogi drugi pa mislijo, da je kontracepcija dobra, posebno zato, ker je svet danes prenaseljen.

Kako se rešimo trpljenja?

Religije ugotavljajo, da svet in ljudje na njem niso popolni in so zato vir trpljenja. Mnogo jih uči, da bodo ljudje, ki verujejo in izpolnjujejo verske nauke, rešeni svojih grehov in jim bo prizaneseno trpljenje po smrti, kajti združili se bodo z Absolutnim. To pogosto imenujejo odrešenje in osvoboditev. Nekatere vere učijo, da je osvoboditev mogoča že na tem svetu.

Svete knjige

Verski spisi se imenujejo svete knjige in verniki jim izkazujejo veliko spoštovanje, posebno kadar mislijo, da jih je poslal sam Bog. Taka neposredna sporočila imenujemo razodetje.

Razlaga svetih knjig

Ljudje, ki verjamejo, da je vsaka beseda svete knjige prišla neposredno od Boga in je zato nespremenljiva ter večna, se imenujejo konservativci, tradicionalisti ali fundamentalisti. Nekateri mislijo, da je sveta knjiga sicer od Boga, vendar čutijo, da je treba pri njenem razumevanju upoštevati tudi družbene razmere v času nastanka, nazore in osebnost pisca. Te ljudi včasih imenujemo liberalce. Kristjani se razhajajo v svojih mnenjih glede ženskega duhovništva. Tradicionalisti dokazujejo, da svete knjige dopuščajo le moške duhovnike. Liberalci pa pravijo, da za to ni dokazov.

Duhovniki

Mnoge religije imajo duhovnike, izvajalce javnih opravil, kot je vodenje bogoslužja. Lahko tudi usmerjajo ljudi v duhovni svet; v nekaterih religijah delujejo kot nekak vezni člen med ljudmi in Bogom ter obratno.

Bogoslužje

Pri bogoslužju se izkazuje spoštovanje Bogu ali bogovom. Verniki se pogosto srečujejo, da bi pokazali čustva občudovanja, veselja in hvaležnosti, ki jih navdajajo. Kadar so srečanja v obliki obreda, se ta pogosto imenuje služba božja. Z udeležbo pri obredu ljudje izražajo svojo vero. Pokrivanje glave kot znamenje ponižnosti in enakosti z drugimi verniki, klečanje in priklanjanje, ki izkazujejo spoštovanje do Boga, so običajni bogoslužni obredi. Nekatere religije, običajno tiste, ki so nastale v vročih, prašnih deželah, zahtevajo umivanje in sezivanje.

Molitev in meditacija

Pri religijah z osebnim Bogom sestoji molitev iz čaščenja, zahvaljevanja ter prošnje za pomoč in vodenje zase ali za druge. Molitev je lahko tudi v obliki meditacije. Z njo želi človek doseči notranji mir, tako da so odstranjene vse ovire za razumevanje. Pri molitvi in meditaciji se pogosto uporabljajo pripomočki za koncentracijo. V mnogih religijah so to molek, sveče kadilo.

Pomembni življenjski dogodki

Religije pogosto slavijo pomembne dogodke v življenju, kot so rojstvo, polnoletnost, poroka in smrt, da bi spodbujali ljudi k razmišljanju o vsebini in smislu življenja ter pomagali posameznikom premostiti spremembe v življenju. Obstaja tudi upanje, da bo do teh ljudi vseмогоčna sila bolj milostna.

Redovniki in redovnice

V mnogih religijah so skupine ljudi, ki se ravna po drugačnih, strožjih pravilih vedenja. Moški (menihi) in ženske (nune) živijo v samostanih, ločeno od preostalega sveta. Ne poročajo se in ne opravljajo običajnega dela. Pogosto jim je prepovedan vsak stik z denarjem. Nekateri živijo v molitvi in meditaciji, drugi se ukvarjajo z dobrodelnostjo. Redovniki in redovnice se izogibajo nečimrnosti, z načinom oblačenja izpričujejo svoje preprosto, skromno življenje in enakost z vsemi drugimi.

Praznovanja

Verska praznovanja pogosto slavijo posebne dogodke iz zgodovine religije, kot so rojstvo ali smrt kakega vodje. Slavijo tudi pomembne pojave v naravi, npr. pomlad in čas žetve. Praznovanja, ki so vsako leto ob določenem času, vernike spominjajo na vero in ti se združujejo, da bi se zahvalili za vse, kar jim je dragoceno.

Sveti kraji

Verniki si želijo obiskovati kraje, ker menijo, da imajo duhovno vrednost, saj so se tam pogosto odigrali pomembni verski dogodki. Jeruzalem v Izraelu je sveto mesto za jude, kristjane in muslimane, čeprav iz različnih zgodovinskih vzrokov. Potovanje v svete kraje se imenuje romanje. Če je romanje naporno, naj bi še bolj utrdilo človekovo vero.

Namen religije

Verni ljudje čutijo, da je tisto, v kar verujejo, resnično. Po mnenju raziskovalcev religij imajo vere v družbi pomembno vlogo, naj so resnične ali ne. Nekateri pravijo, da so bile religije nekoč koristne za osmišljanje človekovih doživetij, zdaj pa te naloge ne opravljajo več, ker obstajajo znanstvene razlage za stvari, ki so bile prej nerazumljive. Drugi menijo, da se znanost in religija ne izključujeta. Znanstveniki, ki preučujejo življenje ljudi v najstarejših družbenih skupnostih, imajo religijo za silo, ki je povezovala skupnosti, saj je vsem članom predpisovala enaka pravila vedenja in enak način razumevanja sveta. Psihologi raziskujejo vlogo religije pri zmanjševanju strahu, saj v njej ljudje dobivajo oporo, ki je zunaj njih samih. Nekateri menijo, da je to primeren način spopadanja z življenjskimi težavami; drugi pa, da religija preprečuje, da bi ljudje postali samozavestni in zaupali v lastne sposobnosti, ter jih odvrča od soočanja s kruto resničnostjo. Danes mnogi ljudi zanima način, kako vere uporabljajo zgodbe, simbole in umetnost, da bi dale

dogodkom globlji pomen.

Krščanska

Kaj namreč človeku pomaga, če si ves svet pridobi, svojo dušo pa pogubi? Evangelij po Marku

Resnica vas bo osvobodila. Evangelij po Janezu

Na začetku je bila Beseda in Beseda je bila pri Bogu in Beseda je bila Bog. Evangelij po Janezu

Blagor miroljubnim, zakaj ti bodo božji otroci. Evangelij po Mateju

Napravi vse, kar moreš dobrega, z vsemi možnimi sredstvi, na vse možne načine, ob vsakem možnem času, vsem ljudem, katerim moreš, dokler moreš. John Wesley

Če kdo reče: "Ljubim Boga" in sovraži svojega brata, je lažnivec; kajti tisti, ki ne ljubi svojega brata, ki ga je videl, ne more ljubiti Boga, ki ga ni nikoli videl. Janezovo Prvo pismo

Za zdaj ostanejo vera, upanje, ljubezen, to troje. Največja od teh pa je ljubezen. Sv. Pavel

POJAV IN ŠIRJENJE KRŠČANSTVA

Položaj Palestine

- po propadu Perzije, pride Palestina (Izrael) pod Selevkidsko državo - prevlada GR jezik in helenizem – Jeruzalem ohrani avtonomijo - 63. pr. K. pridejo Rimljani (Pompej) – predstavnik Judov postane veliki duhovnik Herod Veliki – krut vladar (poboj dojenčkov in J. Krstnika) - po Herodovi smrti ustanovljena rimska provinca Palestina - med Judi so delovali preroki: modreci, ki napovedujejo prihodnost, ščitijo vero, reveže, ...: Izaija, Samuel, Daniel (napove prihod Jezusa Kristusa)

Jezus Kristus

- rojen v Betlehemu nekaj let pr. K. (leto 1 so določili šele v 4. st. – napačno) - praznovanje rojstva – Božič (2. največji krščanski praznik) - odrašča v Nazaretu, obrtniška (tesarska) družina: oče Jožef, mama Marija - star 30 let vstopi v skupnost krščevalcev – vodi jo sorodnik Janez Krstnik (puščavnik) — Jezusov krst v reki Jordan - po smrti Krstnika, Jezus zbere 12 učencev (apostoli) – selijo se po deželi in oznanjajo prihod božjega kraljestva – dobi vzdevek Kristus (maziljenec) - JK je bil duhovno zelo močna osebnost – mesija (prerok), božji sin (Boga imenuje Oče), učil in delal čudeže (zdravljenje, oživljanje, hoja po vodi, ...) - njegov nauk naj bi temeljil na razodetju (apokalipsa): s svojo mučeniško smrtjo bo prevzel grehe človeštva na svoja pleča in

s tem odrešil svet – po smrti bo vstal od mrtvih in odšel v nebesa (trenutno stanje) – ob koncu človeštva se bo vrnil na Zemljo in sodil živim in mrtvim po njihovem življenju – za pravične večno življenje, za krivične pogubljenje - njegovo delovanje obsodi uradna duhovščina (farizeji) – označen kot heretik - obtožujejo ga zaradi: • nespoštovanja božjih zapovedi (dela ob sobotah) • nespoštovanja Boga (predstavlja ga kot ljubečega očeta namesto brezsrčnega sodnika) • kritike uradne politike - v resnici so se farizeji ustrašili za svoj položaj - Rimljani ga ne marajo zaradi njegovega vpliva - v času pashe (praznik bega Judov iz Egipta) ga aretirajo – izda ga učenec Juda Iškarjot - zbor duhovnikov ga obtoži na smrt – prokurator Poncij Pilat kazen izvrši – križanje v Jeruzalemu – po pogrebu vstane iz groba - Velika noč (največji krščanski praznik) - križanje je bila kazen za najhujše zločince – Rimljani povzeli od Perzijcev

Biblija

- temeljno delo judaizma in krščanstva, uporabna tudi za muslimane - zbirka prerokb, psalmov, zgodovinopisja, življenjepisov, pridig, ... - pisali so jo 1000 let - sestavljata jo: • stara zaveza: judovska zgodovina pred Kristusom – napisana v hebrejščini, uporabljajo Judi in kristjani • nova zaveza: življenje Kristusa in apostolov (evangeliji in pisma) – napisana v grščini (Septuaginta), latinski prevod (Vulgata), uporabljajo jo samo kristjani - prvi prevod v SLO, Jurij Dalmatin v 16. st., zadnji in najboljši prevod 1996

Širjenje krščanstva

- krščanstvo po smrti Jezusa širijo apostoli - najbolj ga širi apostol Pavel v V Sredozemlje (Mala Azija) - prva krščanska država nastane v Mezopotamiji - razširi se po vsem RC: samo dva uradna jezika, dobre prometnice, prosto gibanje državljanov - krščanstvo je univerzalna religija (med ljudmi ne dela razlik), širi ljubezen do življenja, socialna narava (pomoč ubogim, solidarnost) - kristjani so bili požrtvovalni in moralni – velik ugled - cesarji vidijo v kristjanih grožnjo zaradi drugačnosti – nočejo častiti cesarjev - kristjane oblast preganja – podtikajo jim nečednosti: krivoverstvo, brezboštvo, kanibalizem, razvratno življenje, ... - prvi pogrom izvede Neron – za njim tudi drugi cesarji – Dioklecijan pobije 50000 kristjanov - neuspešno

Organizacija Cerkve

- prvi kristjani organizirajo občine, vodijo jih skupine starešin – duhovnikov ni - 3. st. uvedena cerkvena hierarhija - škof vodi občino, v prestolnicah se imenuje metropolit – kasneje patriarh - škofom pomagajo učenci diakoni - največji cerkveni središči sta bili prestolnici v RC: Rim in Konstantinopol - 6. st. na podeželju uvedeni duhovniki – nastanejo lokalne župnije - duhovščina se razdeli na višjo in nižjo

Zmaga krščanstva

- 4. st. cesar Konstantin - pred bitko obrne na krščanskega Boga in zmaga - milanski edikt 313 – kristjanom dodeli versko svobodo – gradnja cerkva in podeljevanje posesti - kristjani se povzpnejo po družbeni lestvici – politika mnoge pokvari - država in Cerkev vse bolj prepleteni – obojestranska korist - cesar Teodozij – krščanstvo postane uradna državna vera 319 – proticesar

Evgenij nasprotuje - državljanska vojna – bitka pri Frigidu - pregon preusmerijo na pogane – nikoli jih ne zatrejo – ohranijo se običaji - trije temelji evropske civilizacije: latinščina/grščina, rimsko pravo, krščanstvo